

TOTEM

Tidsskrift ved Religionsvidenskab,
Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet
Nummer 41, forår 2018
© Tidsskriftet og forfatterne, 2018

Originalsprogsopgave: Norrønt

Óðinn: en liminal figur?

Af stud. mag ved Religionsvidenskab
Josefine Berring

Indhold

1. Indledning	2
2. Kildekritiske overvejelser	2
3. Oversættelse af Ynglinga Saga kapitel 6	3
4. Kommenterende gennemgang af Ynglinga Saga kapitel 6	4
5. Diskussion af Óðinns modstridende karakteristika	6
6. Konklusion	11
7. Litteratur	12
7.2 Primærlitteratur	12

1. Indledning

Med afsæt i kapitel seks af *Ynglinga Saga* vil opgaven udplukke kapitlets mest relevante punkter vedrørende Óðinn, hvorefter disse punkter kommenteres religionsvidenskabeligt og komparativt med andet skriftligt kildemateriale. Inden disse kommentarer, er nogle kildekritiske og metodiske overvejelser nødvendige, hvor der vil forsøges at danne et overblik over særligt de kilder Óðinn optræder i, samt hvilken betydning dette kan have for en analyse og diskussion. Efterfølgende vil der, med afsæt i den kommenterende tekstgennemgang, blive forsøgt at belyse Óðinns fremstilling i de skriftlige kilder, med fokus på hans dobbeltsidede karakteristika. Afslutningsvis vil der vendes tilbage til hvilken effekt denne dobbeltsidede fremstilling af Óðinn potentielt kan have på konklusionen af guden som én samlet karakter.

2. Kildekritiske overvejelser

De generelle problematikker, der gør sig gældende ved kildematerialet i forhold til præ-kristen religion, er vigtige at berøre inden videre analyse og diskussion. Særligt de skriftlige kilder, som denne opgave beskæftiger sig med, er fyldte med problematikker vedrørende autenticitet. Herunder skal nævnes afstanden fra kildernes nedfældningstidspunkts til den religion de beskriver. De fleste af de skriftlige kilder vi har at arbejde med, er nemlig nedskrevet flere hundrede år efter den periode, de beskriver (Steinsland 2005, 36). Desuden skal det nævnes, at de fleste af vores skriftlige kilder er skrevet på Island (Turville-Petre 1964, 1). Dette påvirker konklusioner når resten af Norden underlægges samme antagelser om deres religiøse forestillinger og praksisser.

Med hensyn til Óðinns fremstilling i de skriftlige kilder, er det vigtigt at have med i overvejelserne hvem i samfundet der tilsyneladende hyldede ham, samt hvilken betydning dette har for kilderne han optræder i. Den dominerende mængde af information, der kan findes om Óðinn i de skriftlige kilder, kunne umiddelbart pege på en overvejende tilbedelse af ham, i forhold til de andre guder i det nordiske panteon. Men Óðinn var gud for poesi, hvilket meget naturligt har haft en indvirkning på mængden af digte om ham, hvilke i overvejende grad har inspireret vores skriftlige kilder (Steinsland 2005, 165). Desuden skal der nævnes at Óðinn har haft en stærk tilknytning til herskermagten (ibid., 193). Dette betyder at når vi, ud fra det skriftlige kildemateriale, rekonstruerer et billede af datidens religion, lige meget hvor akkurat

den rekonstruktion end er, hovedsagligt vil være et billede på elitens religion. Siden Óðinn både er gud for poesi og herskermagtens gud, må det derfor forventes at den store mængde af skriftligt kildemateriale vil omhandle netop denne gud, hvilket derfor ikke nødvendigvis kan tilskrives som værende et fuldkomment billede af datidens religiøse landskab.

3. Oversættelse af Ynglinga Saga kapitel 6

^A Da Ase-Óðinn kom til Norden¹, og med ham hovpræster², er det sagt med sandhed, at de havde og kendte de kundskaber, som mennesker³ har haft længe derefter.

^B Óðinn var gævest af alle, og af ham lærte de alle kundskaberne, fordi han kunne først dem alle og endda de fleste.

^C Og det er at fortælle, af hvilken grund han var så højt æret, det vidner disse ting om: han var så smuk og anselig af udseende, at når han sad med sine venner, lo alle af lyst. Men når han var i fjendehær, da syntes han rædselsvækkende for sine fjender. Og dette skyldtes, at han kunne den kundskab, at han kunne skifte udseende og skikkelse, på hvilken måde han ville.

^D Andet var det, at han talte så vel og fuldkomment, at alle der hørte dette anså det som ene sandheder. Han sagde alt på vers, sådan som det nu fremsiges, det der kaldes skjaldskab. Han og hans hovpræster kaldes sangdigtere, fordi i Norden havde denne kundskab sit ophav fra dem.

^E Óðinn kunne gøre sådan, at i kampe blev hans fjender blinde eller døve eller forskræmte, og deres våben bed ikke bedre end kæppe, men hans egne mænd fór brynjeløse frem og var gale som hunde eller ulve, de bed i deres skjolde, de var stærke som bjørne eller okser. De dræbte mandfolk, men hverken ild eller jern bed på dem. Det er kaldt bersærkergang⁴.

¹ 'Norðrlond' er i pluralis – det bruges til at beskrive Nordlandene, her oversat til 'Norden'.

² 'Díar' oversættes her til 'hovpræster'. Snorri bruger 'díar' til at betegne Njǫrðr og Freyr i kapitel 4 i samme værk. Da fremstillingen af guderne i Ynglinga Saga er euhemeristiske, følges Snorris egen formodentlige betydning. Dette er på trods af, at 'díar' også kan oversættes med 'guder'.

³ 'maðr' er i maskulinum, men kan også referere til begge køn.

⁴ 'Bersærksgangr' vil blive uddybet i analysen og diskussionen.

4. Kommenterende gennemgang af *Ynglinga Saga* kapitel 6

Ynglinga Saga er første sektion efter prologen af *Heimskringla*, et historisk værk der traditionelt tilskrives Snorri Sturluson. Værket regnes for at være nedfældet i perioden omkring 1230 (Steinsland 2005, 57). Med inspiration fra *Ynglinga Tal*, et skjaldedigt fra cirka 800, beskriver Snorri i *Ynglinga Saga* guderne i en historisk og euhemeristisk kontekst, som mennesker der var ophav til Ynglingeslægten (ibid., 57-59). *Heimskringla* er hovedsagligt underlagt de samme kildekritiske problemer som resten af Snorri Sturlusons værker, idet den er skrevet efter kristningen af Island og derfor er underlagt problematikker, såsom potentiel kristen indflydelse og den betydelige afstand fra nedfældningstidspunkt til den beskrevne tidsperiode.

Kapitel 6 af *Ynglinga Saga* omhandler Óðinn, og hans egenskaber og attributter. Af disse egenskaber bliver der lagt vægt på hans visdom, idet der beskrives at ”Óðinn var gofgastr af ollum” i afsnit B. Óðinns visdom er et gennemgående karaktertræk igennem store dele af det skriftlige kildekorpus, hvilket kommer til udtryk i myterne om Óðinn, der inddeles i enten Óðinns tilegnelse eller uddelegering af viden (Schjødt 2004, 46). *Hávamál*, fra *Codex Regius*, skildrer ligeledes Óðinns jagt efter visdom. Stroferne 138-139 beskriver hvordan Óðinn hænger fra et træ, antageligt *Yggdrasil*, og tilegner sig runebaseret viden gennem et offer begået af ham selv, til sig selv:

138.

Veit ec, at ec hecc
vindgameiði á
nætr allar nío,
geiri undaðr
oc gefinn Óðni,
sjálfr sjálfom mér,
á þeim meiði,
er manngi veit,
hvers hann rótom renn.

139.

Við hleifi mic sældo
né við hornigi,

nýsta ec niðr,
nam ec upp rúnar,
œpandi nam,
fell ec aptr þaðan.

(*Hávamál*, strofe 139-139)

Visdom er gennemgående centralt for Óðinn som figur. Forskellen mellem den viden Óðinn har i *Ynglinga Saga* og den viden han får i *Hávamál*, ligger hovedsagligt i typen af viden. Hvor Óðinns viden i *Ynglinga Saga* uddelegeres til menneskene, er det i *Hávamál* en numinøs viden han tilegner sig, tilsyneladende forbeholdt ham selv. Her må kildetyperne dog holdes in mente, idet *Hávamál* er et gudedigt fra *Codex Regius*, og Snorris fremstilling af Óðinn ikke er som en gud, men derimod en euhemeristisk fremstilling. Vigtigheden af netop disse strofer af *Hávamál* vendes der tilbage til i diskussionen.

Óðinns hamskifteevner beskrives i afsnit C, hvor der fortælles at han var smuk ("fagr") i selskab med venner, men så rædselsvækkende ("grimmligr") ud for sine fjender. Herefter fortælles at dette skyldes hans evne til at skifte ham, som det passer ham. Denne evne til at skifte ham er noget der går igen, gennem en stor del af Óðinns myter. Evnen skildres blandt andet også i myten om Kvasir fra *Skáldskarparmál* af Snorri, hvor Aserne og Vanerne danner et fredsmærke med deres spyt og skaber en mand der hedder Kvasir. Efter Kvasir bliver slået ihjel og hans blod omdannet til mjød, vil Óðinn stjæle det under navnet Bølverk. Under processen omdanner Óðinn sig både til en slange og til en ørn, i hans mission for at få mjøden tilbage til Ásgarð, hvor det skabtes (*Skáldskarparmál*, 3-5). I Kvasir-myten bliver vigtigheden af Óðinns hamskifteevner i hans søgen på viden understreget. Altså kan Óðinns hamskifteevner kobles tilbage til hans søgen efter visdom. I sin forvandling til både slange og ørn i én og samme myte, bliver Óðinns skiftende og flydende karakter desuden understreget. Her bliver han nemlig, i kraft af sine hamskifteevner, til dyr der er forbundet med henholdsvis underverdenen og dennes modpart. Disse modsatrettede karakteristika kommer desuden til udtryk i hans bersærkere, hvilket uddybes yderligere nedenfor.

Myten om Kvasir henleder opmærksomheden på afsnit D, til den næste beskrevne egenskab: Óðinns forbindelse til poesien. Her beskrives det at Óðinn taler i vers og hvordan dette er ophavet til Nordens skaldskab. Dette kan henvise til den overvældende fokus der placeres på Óðinn i skjaldedigtene, hvilket delvist er grundet

hans tætte forbindelse til deres håndværk, nemlig poesien (ibid., 35). Idet Snorris værker i så høj grad er baseret på skjaldenes bidrag, er det ikke tilfældigt at mange af Óðinns status og egenskaber i høj grad også er fulgt med. Af denne årsag, giver det også mening at Óðinns forbindelse til poesien bliver fremhævet så meget som den gør.

Et sidste punkt der berøres, er Óðinns krigeres ”bersærksgangr”, der beskrives i afsnit E. Der nævnes ikke direkte at Óðinns kriger er bersærkere, men blot at deres måde at kæmpe på kaldes ”bersærkergang”. Bersærkere er krigere, viet til Óðinn, der drog i krig uden brynje iført bjørneskind (Steinsland 2005, 179). Det beskrives om disse krigere, eller bersærkere som de antages at være, at de ”[...] *fóru brynjulausir ok váru galnir sem hundar eða vargar...*”. Der er altså tilsyneladende en korrelation mellem deres evner i kamp og deres lighed med hunde eller ulve; de *kæmper* som dyr fordi de er *klædt* som dyr.

En sammenligning med historien om Sinfjötli og Sigmundr fra *Völsunga Saga*, kan muligvis kaste lys over denne del af beskrivelsen. Både Sinfjötli og Sigmundr er Óðinn-krigere, der gennemgår en form for initiationsproces hvor de iklæder sig ulveskind og derved bliver til ulve (Schjødt 2008, 306-308). Eller med andre ord: de udviser egenskaber forbeholdt ulve idet de iklæder sig ulveskind. Dette vises som en essentiel del af deres initiationsproces, måske endda selve den forvandling der gør dem til Óðinn-krigere, og der er her stor lighed til bersærkerkrigerne i *Ynglinga Saga*. Her findes altså en lighed mellem bersærkerne og Sinfjötli og Sigmundr, idet alle parter er Óðinn-krigere, der både kommer til at ligne dyr i udseende og opførsel. Hvis denne parallel drages, kan man argumentere for at bersærkerne, der fremstilles i *Ynglinga Saga*, befinder sig i en form for liminalfase under kampene, idet de befinder sig i denne ulve-fase, der karakteriserede den liminale del af Sinfjötlis initiering. Sinfjötli og Sigmundr gennemgår denne ulve-fase, eller liminalfase, og kommer ud på den anden side som mennesker, med ulvelignende egenskaber (ibid., 308). Bersærkerne fremstilles i *Ynglinga Saga* mere som dyr, end som mennesker i deres måde at kæmpe på. Dette kan skyldes at de netop befinder sig i denne liminale zone; at de ansås for at befinde sig på et plan mellem levende og død, på samme måde som de ansås som værende på et plan mellem dyr og menneske.

5. Diskussion af Óðinns modstridende karakteristika

Det kan være vanskeligt at forsøge sig med at danne et fuldkomment billede af Óðinn-figuren, med baggrund i de skriftlige kilder. Disse er nemlig tilsyneladende

modstridende, ind imellem endda i samme tekst. Annette Lassen foreslår derfor i sin artikel ”Textual Figures of Óðinn”, det følgende: ”Without considering the influence of genre and ideological background on the description of Óðinn in particular texts, the interpretation of the god is destined to become self-contradictory.” (Lassen 2006, 283). Lassen argumenterer her for at Óðinn, som han er fremstillet i de skriftlige kilder, er en selvmodsigende karakter, der umiddelbart ikke kan forenes på tværs af de forskellige skriftlige kilder. Det kan naturligvis ikke betvivles, at der skal tages højde for kildernes kontekst og den generelle kildekritik, når der arbejdes indenfor rekonstruktionen af noget fortidigt. Opgavens diskuterende del vil dog argumentere for at mange af de selvmodsigende aspekter der fremstilles ved Óðinn i de skriftlige kilder, netop er udtryk for et fuldendt billede af Óðinn som en liminal figur, hvilket forgrener sig i hans tendens til at have hvert ben i yderpunkterne på en række modsætningspar. Naturligvis vil der være steder i de skriftlige kilder, der ikke umiddelbart kan forenes. Her nævner Lassen selv som eksempel Óðinns død i Ragnarøk stillet overfor beskrivelser om hans udødelighed (ibid., 283). Alligevel argumenteres der her for at hovedparten af de modstridende faktorer muligvis kan sidestilles og danne ét samlet billede af den præ-kristne gud.

Óðinns er, som nævnt, sammensat af mange modsætningsforhold, hvilket blandt andet kommer til udtryk i kapitel seks af *Ynglinga Saga*. Med afsæt i kapitlet, vil det derfor forsøges at danne et beskedent overblik over de mange kontrastfulde karakteristika Óðinn rummer, samt hvad disse kan have af betydning for det samlede billede af guden.

Et åbenlyst sted at vælge som udgangspunkt i *Ynglinga Saga* er afsnit C, hvor det fortælles at Óðinn var smuk blandt venner men rædselsvækkende blandt fjender, hvilket skyldtes hans evne til at skifte ham. Disse hamskifteevner nævnes også af Saxo i *Gesta Danorum* fra omkring år 1200, hvor Óðinn bruger sine hamskifteevner til at forvandle sig til en kvinde, hvilket var en streng overskridelse af datidens samfundsregler (Steinsland 2005, 59, 70-71). Siden nogen form for overtrædelse af fastlagte kønsroller var tabu, er det interessant at denne kvalitet tilskrives Óðinn, der angiveligt er den højeste af guderne – hvad end de er euhemeristisk fremstillede eller ej. Hvis Óðinns feminine tilskrivninger kun forekom i dette ene tilfælde, var det nemt at afskrive med kildekritik og fordringer om kristen polemik. Men her videreledes diskussionen til Óðinns evne til at praktisere *seiðr*, hvilket blandt andet beskrives i kapitel 7 af *Ynglinga Saga*. *Seiðr* som magiform blev tænkt sammen med praksis af

ergi; seksuelle aktiviteter der blev anset som værende nedladende at praktisere for det mandlige køn (Turville-Petre 1964, 65, 131). Alligevel er det tilsyneladende ikke noget problem for Óðinn at benytte sig af denne kvindedominerede praksis (Steinsland 2005, 185). Steinsland beskriver i denne kontekst hvordan i *Lokasenna*, fra *Codex Regius*, Loki fornærmer Óðinn med en beskyldning, der refererer til hans optræden i kvindeskikkelse, som en reference til en form for *seiðr*-seance (ibid., 187). Der kan herved konkluderes at i op til flere tilfælde, har Óðinn en forbindelse til det feminine, på trods af hans plads som maskulin krigergud. Óðinns forbindelse til begge køn viser altså en form for dobbelthed i hans fremstilling. Han er ikke fremstillet som direkte kønsflydende, men er i besiddelse af kvaliteter fra begge køn. Óðinn befinder sig indenfor kønsområdet i en form for midterposition; selvom at han i sin fremstilling i de skriftlige kilder utvivlsomt anses for at være en mand, er der visse beskrivelser af hans karakteristika, der kunne indikere at kønsgrænserne ikke er trukket helt skarpt for Óðinn.

Óðinns dobbelthed kommer desuden til udtryk i de to ravne, der ofte kobles sammen med ham: Huginn og Muninn. Navnenes stammer er *'hugr'* og *'munr'* (Turville-Petre 1964, 58). Altså betyder Huginn *'sind'* og Muninn *'minde'*, hvilket stemmer godt overens med Óðinn der, som tidligere nævnt, er en gud der er bygget op om viden. Der kan derfor argumenteres for, at ravnene er Óðinns spirituelle kvaliteter i konkret form (ibid., 58). Af denne årsag er det interessant, at Huginn og Muninn rummer samme dobbelthed i deres natur, som Óðinn selv. Ravenen er en dødsfugl og en ådselæder, og rummer derfor i høj grad kvaliteter associeret med underverdenen og døden. Disse dystre kvaliteter er dog ikke de eneste som raven rummer. For at vise modparten til de mere dystre karakteristika, kan der vendes tilbage til historien om Sinfjötli og Sigmundr fra *Völsunga Saga*. Mens de stadig er ulve, bliver Sinfjötli bidt af Sigmundr, hvorefter han vender tilbage til livet. Denne proces igangsættes af en ravn, der bringer et blad til Sigmundr, der drager det over Sinfjötlis sår (Schjødt 2008, 302-303). Idet Sinfjötli vender tilbage til livet, bliver det med en ny status som Óðinn-kriger (ibid., 308-309). Her er raven, utvivlsomt selve Óðinns ravn, derved ikke brugt som et symbol på døden. Tværtimod symboliserer raven her noget livsgivende. Den repræsenteres her ikke som en dødsfugl, men tværtimod som selve *årsagen* til at Sinfjötli kan vende tilbage til livet. Ravenen, der blev antaget til at være Óðinns karakter i konkret form, er altså fremstillet som forbundet med underverdenen i begge tilfælde. Men hvor den nogle gange ses som et dystert advarselstegn, fremstilles

den i *Volsunga Saga* som noget der kan bringe ting *fra* underverdenen tilbage til livet. Ravnen er tilsyneladende en form for symbolsk liminal karakter, idet at den befinder sig i en sfære beliggende mellem død og liv.

Dobbeltheden i Óðinns karakter afspejles også i hans bersærkere. Bersærkerne er ikke dyr, men heller ikke helt menneskelige i deres fremstilling. Der blev tidligere argumenteret for at disse Óðinn-krigere befandt sig, under kamp i hvert fald, et sted mellem dyr og menneske. Denne liminale tilstand kan dog trækkes endnu længere, og også afspejles i en anden form for dobbelttilstand: mellem død og levende. Gro Steinsland nævner diskuterede teorier vedrørende bersærkernes mulige indtag af giftstoffer eller fluesvamp inden kamp (Steinsland 2005, 179). I dette tilfælde ville bersærkerne helt bogstaveligt befinde sig i en fase mellem liv og død, hvilket kunne komme til udtryk i deres rolle som liminale figurer. Her kan der derved argumenteres for at selve Óðinns krigere, på samme måde som Óðinn selv, befinder sig i en form for balance mellem tilstande: dyr/menneske og levende/død. Siden Óðinns ravne med deres navne er formodede udstrækninger af Óðinn selv, er det ikke et langt skridt at antage, at Óðinns andre håndlangere også rummer nogle af hans kvaliteter, hvilket hos bersærkerne også kommer til udtryk i deres dobbelthed; de befinder sig ikke udelukkende i én af to tilstande.

Vigtigt for Óðinns karakter er forbindelsen til både de levende og de døde. Hans forbindelse til de levende kommer til udtryk ved hans tilknytning til konger og fyrster (Steinsland 2005, 192). Som krigsgud er det nemlig Óðinn der uddelegerer sejren til kongerne og fyrsterne (Turville-Petre 1964, 52). Det er altså netop konger og fyrster, der nyder dennesidig gevinst af Óðinns funktion som krigsgud. Selvom der her findes en tilknytning til de levendes verden, findes der også en stærk forbindelse til de døde. Der er en tæt kobling mellem Óðinn og de henrettede, hængte mænd. Her beskrives der både hvordan Óðinn sidder under de hængte, tilsyneladende for at modtage deres viden, og hvordan han ofte er kendt ved navne der insinuerer denne tilknytning til de døde, eksempelvis *'gálga valdr'* og *'hangatýr'* (ibid., 43-45). Desuden henvises der igen til stroferne 138-139 fra *Hávamál*, hvori Óðinn er selvhængt og på denne måde tilegner sig en form for numinøs viden. Her fremstilles guden altså helt bogstaveligt som værende mellem livet og døden, igen altså en form for liminal position.

Óðinns forbindelse til både de levendes og de dodes rige kommer desuden til udtryk i historien om Aun den Gamle fra *Heimskringla*, hvor Óðinn tildeler kongen ti års liv for hver af de sønner han ofrer (ibid., 47). I denne fortælling ligger begge

Óðinns kvaliteter i forbindelse med livet og døden; han er både i stand til at tildele det, men er også i stand til at fratage det.

Den beskrevne liminale position som Óðinn befinder sig i, i de anvendte strofer fra *Hávamál*, giver os langt hen ad vejen svaret på spørgsmålet der blev rejst, vedrørende Óðinns modstridende kvaliteter og hvorvidt disse kan forenes i ét samlet billede. Denne liminale tilstand mellem to verdener han kan siges at befinde sig i, afspejles i mange af gudens andre beskrevne kvaliteter. Det er derved et gennemgående træk for Óðinn at være placeret mellem verdener, både liv og død, kvinde og mand, med flere. Óðinn som en liminal figur kan derfor siges at have forgrenet sig ud i hans andre kvaliteter, inklusive henholdsvis ravnene og bersærkerne. Netop fordi disse modsatte kvaliteter er så gennemgående gennem de skriftlige kilder, kan der argumenteres for at karaktertrækkene ikke er så selvmodsigende som de kan virke. Muligvis forenes de i ét karaktertræk; nemlig som en gud der konsekvent befinder sig mellem verdener.

Denne påstand understøttes af digtet *Hárbarðsljóð*, der beskriver en konfrontation mellem Óðinn og Þórr, hvori Óðinn optræder som en færgemand der nægter Þórr passage over vandet, der forbinder jættestemmen med en anden (Turville-Petre 1964, 11). Her kan der trækkes en åbenlys parallel til færgemanden Kharon fra græsk mytologi, der transporterer de dodes sjæle mellem verdener. Kharon er en form for liminal figur, idet han befinder sig mellem de levende og de dodes verden. På samme måde kan Óðinn beskrives i *Hárbarðsljóð*. Han befinder sig her mellem to verdener, hvilket understreger hans fremstilling som mellemmand, et karaktertræk der gennemsyrrer hele hans personlighed.

At denne fremstilling af guden kan have været datidens alment accepterede billede, kan uddybes ved at henvise til den psykologiske og kognitive diversitet, som Jens Peter Schjødt redegør for i sin artikel ”Hvad er det i grunden, vi rekonstruerer? Diversitet og rekonstruktion af fortidige religioner” (Schjødt 2007). Heri beskriver Schjødt hvordan det ikke er kognitivt problematisk for individer at rumme ideer om en gud, der er usammenhængende i deres fremstilling (Ibid., 40). Denne kognitive rummelighed er dog ikke grænseløs, da der er visse grænser for hvilke sammenhænge en gud kan indgå i; en gud kan ikke være direkte selvmodsigende (ibid., 41). Denne tese stemmer fint overens med teorien om Óðinns dobbelthed og dennes forening i en form for liminal karakter. Óðinn rummer nemlig mange modstridende aspekter i de forskellige myter, hvilket ifølge Schjødt ikke er noget direkte kognitivt problem. Men

ved at forene de mere radikalt modstridende karakteristika i en form for liminal personlighed, der bevæger sig mellem mange forskellige modsætninger, har datidens forestilling om Óðinn været kognitivt håndterbar.

Hvis vi igen vender os mod Lassens argumentation om at der ikke kan rekonstrueres ét samlet billede af Óðinn på tværs af de forskellige tekster, er der her blevet argumenteret for, at dette ikke er tilfældet. Hvis man accepterer de modstridende tendenser som værende et udtryk for netop Óðinns rolle som liminalfigur og tilsvarende midterposition mellem forskellige modsætningspar, er det muligt at forene disse tilsyneladende selvmodsigelser i hans skriftlige fremstillinger.

6. Konklusion

Med udgangspunkt i dele af Óðinns fremstilling i kapitel seks af *Ynglinga Saga*, har denne opgave forsøgt at forene de tilsyneladende modstridende kvaliteter i de skriftlige kilders fremstilling af Óðinn. Her er der blevet argumenteret for at den liminale tilstand Óðinn befinder sig i, i strofe 138-139 af *Hávamál* er et udtryk for karakterens dobbelthed, hvilket også afspejler sig i gudens andre karakteristika, hvor der herunder inkluderes henholdsvis ravnene og bersærkerne. Som nævnt i begyndelsen af opgaven, er det altid vigtigt at holde kildekritik in mente, når man diskuterer en fortidsreligion med sparsomt kildemateriale. Her argumenteres der dog for at mange af de tilsyneladende modstridende karakteristika ved Óðinn, der ofte afskrives som uforenlige, ikke nødvendigvis er et udtryk for misforstående forfattere, men netop kunne være udtryk for ét enkelt karaktertræk; Óðinn som en liminal og dualistisk figur. Han er hverken eller, og alligevel begge dele.

7. Litteratur

7.1 Sekundærlitteratur

Lassen, Annette

2009 "Textual Figures of Óðinn." in: A. Andrén, K; Jennbert; C. Raudvere, eds., *Old Norse Religion in Long-Term Perspectives: Origins, Changes and Interactions*. Lund: Nordic Academic Press, pp. 280-284.

Schjødt, Jens Peter

2004 "Odins viden – dens funktion og betydning", *Religionsvidenskabeligt Tidsskrift* 44, 43-56.

Schjødt, Jens Peter

2007 "Hvad er det i grunden, vi rekonstruerer? Diversitet og rekonstruktion af fortidige religioner", *Religionsvidenskabeligt Tidsskrift* 50, 33-45.

Schjødt, Jens Peter

2008 *Initiation between Two Worlds. Structure and symbolism in pre-Christian Scandinavian religion*, Odense: University Press of Southern Denmark, pp. 298-313.

Steinsland, Gro

2005 *Norrøn religion. Myter, riter, samfunn*, Pax Forlag, Oslo.

Turville-Petre, E.O.G.

1964 *Myth and Religion of the North: The Religion of Ancient Scandinavia*, Greenwood Press Publishers, Westport, Connecticut.

7.2 Primærlitteratur

Aoalbjarnarson, Bjarni

1941 Snorri Sturluson, *Heimskringla*, Volume I, Íslenzk Fornrit, Hið Íslenzka Fornritafélag, Reykjavik, pp. 17-20.

Faulkes, Anthony

1998 Snorri Sturluson, *Edda: Skáldskaparmál, 1. Introduction, Text and Notes*,
Viking Society for Northern Research, University College London, pp. 3-5

Neckel, Gustav & Kuhn, Hans

1962 *Edda. Die Lieder Des Codex Regius Nebst Verwandten Denkmälern*,
Heidelberg: Carl Winter, Universitätsverlag, pp. 40.